3.4. Complementul indirect

3.4.1. Fişă sintetică

► ***trăsături sintactice***
- o complinire a unui centru verbal, adjectival, adverbial sau interjecțional[24]
- o lexicalizare în general obligatorie[25]
- o posibilitate de reduplicare prin coordonare
- o marcare cazuală: dativ
- o realizare prototipică: GN
- o clasă de substituție[26]: *nominal, propoziție relativă propriu-zisă*
- o topică: cliticele de dativ sunt de regulă antepuse verbului, dar în GInterj şi cu verbe la imperativ se plasează după centrul sintagmatic; realizările nominale sunt de regulă postpuse.

► ***trăsături semantice***
- o rol prototipic: *Țintă / Destinatar*
- o alte roluri: *Beneficiar, Experimentator, Sursă*

► ***procese de reorganizare care afectează complementul indirect***
- o ridicarea

3.4.2. Matrice verbale cu complement indirect

a) Tipare verbale monovalente

Matricea verbală de mai jos nu corespunde unei structuri canonice, verbele „meteorologice" fiind verbe zerovalente. În structuri sudate, cu o anume expresivitate, acestea pot funcționa şi cu un complement indirect:

1. $\begin{pmatrix} Experimentator \\ GN \\ Cind \end{pmatrix}$

Lui *mereu* ***îi*** *plouă şi* ***îi*** *tună.*

BDD-B454-07 © 2009 Editura Universității Transilvania din Brașov
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:27 UTC)

b) Tipare verbale bivalente

1. $\begin{pmatrix} Beneficiar & Temă \\ GN_1 & GN_2 \\ Ci & Subiect \end{pmatrix}$;

Lui Ion *i-a folosit experiența.*
I*-a priit / **i**-a tihnit vacanța.*

2. $\begin{pmatrix} Experimentator & Temă \\ GN_1 & GN_2 \\ Ci & Subiect \end{pmatrix}$;

Îi *displace / repugnă atitudinea ta.*
Mi*-e foame / sete / milă / dor.*

3. $\begin{pmatrix} Experimentator & Temă \\ GN & GPrep \\ Ci & Cprep \end{pmatrix}$;

Lui I *s-a urât de şcoală / **i** s-a acrit de voi.*
Îmi *pare bine de cunoştință.*
Îmi *arde de joacă.*
I *(s-)a căşunat să plece.*

4. $\begin{pmatrix} Temă_1 & Temă_2 \\ GN_1 & GN_2 \\ Subiect & Cind \end{pmatrix}$.

Ø ***îți*** *seamănă bine*
Ø corespunde ***standardelor***
Ø se juxtapune ***celeilalte***
Ø se suprapune ambelor ***laturi***

c) Tipare verbale trivalente

1. $\begin{pmatrix} Agent & Țintă & Temă \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ Subiect & Ci & Cd \end{pmatrix}$;

Cineva i-a transmis ***Mariei*** *vestea.*
El a adresat mulțumiri ***participanților****.*

2. $\begin{pmatrix} Agent & Beneficiar & Temă \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ Subiect & Ci & Cd \end{pmatrix}$;

El ***îmi*** *cumpără o carte.*
Ea ***îmi*** *pregăteşte un ceai.*
Îmi*$_i$ cumpăr Ø$_i$ o pălărie.*
Noi ***îi*** *datorăm ascultare.*

3. $\begin{pmatrix} Agent & Sursă & Temă \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ Subiect & Ci & Cd \end{pmatrix}$;

Cineva ***i****-a cerut bani.*
Ø ***mi****-a smuls o promisiune.*
Ø ***ți****-au furat un stilou.*

4. $\begin{pmatrix} Agent & Țintă & Temă \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ Subiect & Ci & CPO \end{pmatrix}$.

Lui îi *zice Ø Gogu.*
Acestui obiect îi *spune Ø „scanner"*

3.4.3. Matrice verbale cu complement indirect în structuri reorganizate

O serie de grupuri verbale cu centru *a fi*[27] care conțin constituenți în dativ - complement indirect sunt construcții în care nominalul din dativ a fost deplasat dintr-un grup nominal (adesea un nume relațional: *frate, prieten, rudă, şef, soț*). Complementul indirect se include, aşadar, în schema verbală în urma unui proces de reorganizare: *El este văr mie / vărul meu → El* ***îmi*** *este văr.*

BDD-B454-07 © 2009 Editura Universității Transilvania din Brașov
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:27 UTC)